

การสังเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Synthesis of Linear Causal Relationship Model of Factors Affecting the Effectiveness of Elementary Schools under the Office of Basic Education Commission in the Three Southern Bordered Provinces

กรรณิกา เพชรนุ้ย¹, ประชุม รอดประเสริฐ¹, นรินทร์ จุลทรัพย์¹
Kanniga Phetnui¹, Prachoom Rodprasert¹, Niran Chullasap¹

(Received: October 30, 2018; Revised: November 18, 2018; Accepted: December 14, 2018)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิจัยดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตได้และตัวชี้วัดของปัจจัยสาเหตุและประสิทธิผลของโรงเรียนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปร โดยใช้แบบสอบถามซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหารงานและแผนงานโครงการของโรงเรียน 2) วัฒนธรรมโรงเรียน 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 4) พฤติกรรมการสอนของครู 5) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และ 6) ชุมชนและสิ่งแวดล้อม และประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 492 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้น

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหารงานและแผนงานโครงการของโรงเรียน 2) วัฒนธรรมโรงเรียน 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 4) พฤติกรรมการสอนของครู 5) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และ 6) ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ส่วนประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ความพึงพอใจในงานของครู และความพึงพอใจของชุมชน 2. องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมโรงเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ส่วนองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ชุมชนและสิ่งแวดล้อม โครงสร้างการบริหารงานและแผนงานโครงการของโรงเรียน และพฤติกรรมการสอนของครูส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

คำสำคัญ: ประสิทธิผลของโรงเรียน องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้น

¹คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

ABSTRACT

The objectives of this study were to: analyze, synthesize and investigate between developing a linear relationship model of factors affecting the effectiveness of elementary schools under Educational Service Areas in three Southern Provinces of Thailand and empirical data. The research had two folds; Firstly, was the analysis of observed variables and indications of each factor and effectiveness of the schools, by content analysis of concerned documents and researches and secondly, was the synthesis of linear relationship among the factors and the effectiveness of schools by questionnaires of six factors, namely school administrative structure and plans, school culture, school leadership behaviors, teacher behaviors, student behaviors, the community and school environments, and four components of school effectiveness. The sample consisted of school principal and a teacher from elementary school, totally a number of 492, derived by means of the multi-stage sampling technique. Data were analyzed by Pearson's Product Moment Correlation and the analysis of Linear Causal Relationship.

Research finding indicated as follows; 1. The factors affecting the effectiveness of elementary schools under Educational Service Areas in three Southern Provinces of Thailand consisted of six factors included school administrative structure and plans, school culture, school leadership behaviors, teacher behaviors, student behaviors, the community and school environments, and four components of school effectiveness consisted of ability of the student, trait, job satisfaction and community satisfaction. 2. The factors of school culture and student behaviors were directly effected to school effectiveness, the other four factors; school leadership behaviors, school administrative structure and plans, community and school environments, and teacher behaviors were indirectly effected to school effectiveness.

Keywords: Effectiveness of Elementary schools, Factors affecting the Effectiveness of Elementary schools, Linear Causal Relationship Model

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาสังคมและเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างต่อเนื่อง นโยบายด้านการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างมีคุณภาพจึงได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อันส่งผลให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ใช้เป็นแผนแม่บทในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของเด็กและเยาวชน ด้วยความสำคัญดังกล่าว สังคมจึงมีความคาดหวังที่จะให้การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นคนเก่ง คิดดี ทำดี และมีคุณภาพ แต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน พบว่าคุณภาพการศึกษาไทยยังอยู่ในภาวะน่าเป็นห่วง โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีบริบทอยู่ท่ามกลางสภาวะแวดล้อมที่เกิดวิกฤตและไม่เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษา ถึงแม้รัฐบาลพยายามจะแก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอดแต่ด้วยสภาพปัญหาในพื้นที่ที่ต่างจากพื้นที่อื่นอันเนื่องมาจากความแตกต่างด้านเชื้อชาติ

ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และปัญหาความยากจนของประชาชน ตลอดจนสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเวลาในการจัดการเรียนการสอน (เสริมศักดิ์ วิชาสารณ์, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับ ชนากร โชติธรรม (2551) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาที่มีความสำคัญ นั่นคือ ปัญหาของเด็กและเยาวชน ในพื้นที่บางส่วนยังอยู่ในสภาพด้อยการศึกษา ยังมีขีดจำกัดในการใช้ภาษาไทย ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำและไม่รู้หนังสือ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอื่นๆ ที่มากระทบต่อการจัดการศึกษา เช่น ปัญหาการเมือง การก่อการร้าย ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ อารีผืน เทพลักษณ์ (2551) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า โครงสร้างสายบังคับบัญชาในโรงเรียนเป็นลักษณะแนวตั้ง (TOP DOWN) ขาดการมีส่วนร่วมจากบุคลากรในองค์กรทำให้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน เช่นเดียวกับข้อมูลจากรายงานการวิจัยของ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, เรชา ชูสุวรรณ, นิพนธ์พล ปานาเกะ, และ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2551) พบว่า ปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กระบวนการบริหารไม่เป็นระบบชัดเจน และขาดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่วนด้านการเรียนการสอนก็มีปัญหาเกี่ยวกับความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครู

สภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในภาพรวมของโรงเรียนประถมศึกษา ทำให้มีการหยิบบรรยากาศประเพณีประเพณีของโรงเรียน ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มากกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวางด้วยเหตุผลว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน ถือเป็นผลสำเร็จของการจัดการศึกษาที่ต้องการตามความคาดหวังของสังคม ซึ่ง Hoy & Miskel (2013) ได้เสนอแนะว่า ผลผลิต (Output) ที่สำคัญของระบบสังคมโรงเรียน ควรจำแนกออกเป็น ด้านนักเรียนพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านผู้บริหารและครูพิจารณาจากความพึงพอใจในการทำงาน และด้านสังคม พิจารณาจากความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน แต่ในขณะเดียวกัน การรายงานข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูลกลับพบว่า การจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร กล่าวคือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ โดยมีข้อมูลแสดงอย่างชัดเจนจากรายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบที่ได้รับการประเมิน จำนวนทั้งหมด 556 แห่ง ได้รับการรับรองจำนวน 157 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 28.24 และไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 399 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 71.76 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2558) นอกจากนี้ ข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็พบเช่นเดียวกันว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนซึ่งครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกจังหวัดอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 อาทิเช่น ปีการศึกษา 2558 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคะแนนเฉลี่ยรวม 5 สารการเรีนรู้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทั้ง 9 เขตพื้นที่ ส่งผลให้การจัดลำดับผลคะแนน O-NET จากทั้งหมด 185 เขต 4 ลำดับสุดท้ายเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และในปีการศึกษา 2559 คะแนนผลการทดสอบก็ยังมีคะแนนเฉลี่ยรวม 5 สารการเรีนรู้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทั้ง 9 เขตพื้นที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1, 2560) 2) นักเรียนมีปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมตามวิถีอิสลาม ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ด้านวิชาการ (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ, 2551) เด็กและเยาวชนไม่ชอบฟังการบรรยาย สماعิสน์ ทำให้การสอนตามเนื้อหาหลักสูตรที่กำหนดเป็นเรื่องยาก 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ความไม่สงบ ขาดบรรยากาศในการทำงานที่กระตือรือร้นและทุ่มเท (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, เครือศรี วิเศษสุวรรณภูมิ, และอนุศักดิ์ ตั้งปณิธานวัฒน์, 2553) และขาดการดูแลและเอาใจใส่ต่อเนื้อหาการสอน เนื่องจากครูต้องปลีกเวลาส่วนหนึ่งไปทำอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ เพราะค่าตอบแทนในการ

สอนของครูผู้สอนต่ำกว่าวุฒิการศึกษา (นุรมาน จินตารา, สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร, นาดล อนันโทภิมงษ์, รุ่งโรจน์ ชอบหวาน, และ วรพงษ์ เจริญวงศ์, 2555) และ 4) ความพึงพอใจของชุมชน ซึ่งพบว่า มีความอ่อนแอในความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับ ชุมชน ความไม่ไว้วางใจต่อชุมชนของครู ในขณะที่ชุมชนก็ไม่ไว้วางใจครูเหมือนครั้งแต่ก่อน (สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขต ตรวจราชการที่ 12, 2550) สภาพเช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ปกครองและชุมชนบางส่วนไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ การศึกษา ขาดความรู้สึกรักและผูกพันต่อโรงเรียน มีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อผลการดำเนินงานของโรงเรียนลดน้อยลง

ข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นและปรากฏชัดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัด ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักและต้องหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาอย่างเร่งด่วน เพื่อพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ให้ทัดเทียมกับการจัดการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ โดยการให้ความสำคัญกับ องค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ในทุกมิติที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบหรือปัจจัยที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมีอยู่ด้วยกันหลายประการ อาทิเช่น แนวคิดของ Hoy & Miskel (2013) เสนอว่า โรงเรียนเป็นระบบสังคมที่ต้องบริหารจัดการให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องประกอบด้วย องค์ประกอบภายใน ได้แก่ โครงสร้างขององค์กร บุคคล วัฒนธรรมและบรรยากาศของโรงเรียน การใช้อำนาจภายในโรงเรียน และการเรียนการสอน ซึ่งต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบภายนอกที่เข้ามามีอิทธิพล คือ สิ่งแวดล้อมภายนอก จากแนวคิดหลักของ Hoy & Miskel (2013) มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Lunenberg & Omstein (2000) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่สนับสนุนส่งเสริม การบริหาร จัดการศึกษาให้เกิดผลผลิตและคุณภาพ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน การบริหารและจัดองค์การ วัฒนธรรมและบรรยากาศโรงเรียน รวมถึงวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดและ ผลงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดข้างต้น อาทิเช่น ทิมมิงพร สมพงษ์, วุฒิชัย เนียมเทศ, เอกรินทร์ สังข์ทอง, และเรชา ชูสุวรรณ (2559) ได้สรุปไว้ว่า แนวทางการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ เชิงพหุวัฒนธรรม การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ถาวร เสงี่ยมยอด (2550) ได้ศึกษาและพบว่า ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ นั้น ประกอบด้วย ปัจจัยหลักสำคัญ 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยระดับนักเรียน ซึ่งมีตัวแปรที่ศึกษา คือ พฤติกรรมการเรียน ของนักเรียนปัจจัยระดับห้องเรียนมีตัวแปรที่ศึกษาคือ พฤติกรรมการสอนของครู และปัจจัยระดับโรงเรียนมีตัวแปรที่ศึกษาคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเพื่อสังเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้เพิ่มเติมด้านการบริหารการศึกษา อันเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการพิจารณากำหนดนโยบาย หรือแนวทางการส่งเสริม สนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เพื่อการปรับปรุง พัฒนา และยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานของการวิจัย

1. องค์ประกอบด้านโครงสร้างการบริหารงานและแผนงานโครงการของโรงเรียน องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมโรงเรียน องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการสอนของครู องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และองค์ประกอบด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. การกำหนดตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัยและสร้างรูปแบบเชิงสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการวิเคราะห์ตำรา เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1.1 ตัวแปรสาเหตุ ซึ่งเป็นตัวแปรแฝง (Latent variables) จำนวน 6 ตัวแปร และ ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 16 ตัวแปร ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหารงานและแผนงานโครงการของโรงเรียน มี ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ การจัดโครงสร้างการบริหารงาน และแผนงานโครงการของโรงเรียน 2) วัฒนธรรมโรงเรียน มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ ความเป็นเลิศ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ และความเข้มแข็งทางวิชาการ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4) พฤติกรรมการสอนของครู มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ การเตรียมการสอน การปฏิบัติการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสอน 5) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน มีตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ ความสนใจใฝ่รู้ และความรับผิดชอบในการเรียน และ 6) ชุมชนและสิ่งแวดล้อม มีตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน และสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

1.2 ตัวแปรผล คือ ประสิทธิผลของโรงเรียน มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้ความสามารถของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ความพึงพอใจในงานของครู และความพึงพอใจของชุมชน

จากนั้น นำกรอบแนวคิดการวิจัยไปสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหารายชื่อ อยู่ระหว่าง .60 - 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่ไม่ได้สุ่มให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยรายชื่อกับค่าเฉลี่ยรายด้าน (Item-Total Correlation) และตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้านอยู่ระหว่าง 0.80 - 0.97 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

ขั้นตอนที่ 2. การตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับข้อมูล เชิงประจักษ์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ปีการศึกษา 2560 และใช้เกณฑ์ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาควรมี 20 คนต่อตัวแปร 1 ตัว กลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น 492 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

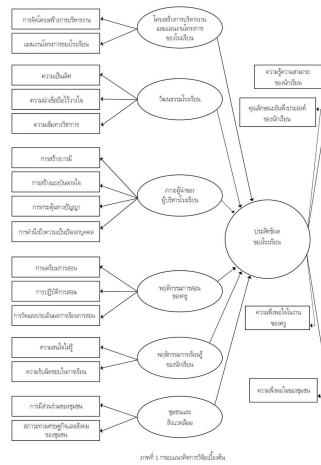
ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากโรงเรียนที่เป็นหน่วยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 272 โรงเรียน โดยได้นำส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยตนเอง บางส่วนขอความอนุเคราะห์จากบุคคลในพื้นที่ที่กำหนดช่วยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ และได้รับแบบสอบถามคืน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ได้รับการตอบจากผู้ให้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ พร้อมสำหรับการนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้น (Analysis of Linear Causal Relationship)

ผลการวิจัย

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการปรับข้อมูลครั้งสุดท้าย มีค่าสถิติความสอดคล้องของรูปแบบและค่าอิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผล ค่าความสอดคล้อง ไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 4.48 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) เท่ากับ 0.98 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) เท่ากับ 0.08 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน : SRMR เท่ากับ 0.08 ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความกลมกลืนและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (รูปแบบที่ปรับแล้ว)

2. องค์ประกอบด้านโครงสร้างการบริหารงานและแผนงานของโรงเรียน วัฒนธรรมโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และชุมชนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

2.1 องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมโรงเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมีอิทธิพลหรือส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โครงสร้างการบริหารงานและแผนงานโครงการของโรงเรียน และชุมชนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลหรือส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีอิทธิพลหรือส่งผลทางอ้อมผ่านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรมโรงเรียน

2.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการสอนของครูมีอิทธิพลหรือส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีอิทธิพลหรือส่งผลทางอ้อมผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมโรงเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมโรงเรียนเป็นค่านิยมหรือวิถีประพฤติปฏิบัติที่ได้กำหนดขึ้นอันเป็นเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นและมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกันขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (2001) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรเป็นลักษณะร่วมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพและเอกลักษณ์ขององค์กรหนึ่งๆ ดังนั้น หากองค์กรใดเลือกใช้รูปแบบหรือประเภทของวัฒนธรรมองค์กรเป็นอย่างไรจะมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติของสมาชิกในองค์กรในรูปแบบนั้น ดังนั้น ผลการวิจัยจึงให้ความสำคัญกับ

วัฒนธรรมโรงเรียนซึ่งเป็นค่านิยม ความเชื่อ หรือความรู้ที่ร่วมกันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทักษะ และประสิทธิผลในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนซึ่งอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีค่านิยมและความเชื่อร่วมกันที่จะต้องดำเนินการให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน ดังผลการวิจัยของ นฤทธิ์ แสงสุสว่าง (2552) ที่พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลองค์การของโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศและวัฒนธรรมโรงเรียน สอดคล้องกับ สุนิรัตน์ เอี่ยมประไพ (2556) ซึ่งพบว่า วัฒนธรรมโรงเรียนส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลเสียของโรงเรียน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ กษมาพร ทองเอื้อ (2555) ที่สรุปไว้ว่า ปัจจัยลักษณะสภาพแวดล้อมด้านวัฒนธรรมโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

1.2 องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่า ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดและถือได้ว่าเป็นประสิทธิผลนั้น ปัจจัยหลักสำคัญที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ก็คือ ผู้เรียน นั้นเอง แต่ผลการวิจัยในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ชุมศักดิ์ อินทร์ และคณะ (2551) ได้พบว่า นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ด้านวิชาการทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ และมีปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมตามวิถีอิสลาม จึงเป็นเหตุผลให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรให้ความสำคัญกับปัจจัยพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนว่า เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน ดังแนวคิดของ Lee & Shute (2010) ซึ่งได้นำเสนอไว้ว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียน ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีความสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการของโรงเรียน ผลการวิจัยของ Marzano (2000) ได้ทำการศึกษาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และพบว่า ปัจจัยระดับนักเรียนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโรงเรียนสูงสุด คือ ร้อยละ 80 โดย ความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียนในสิ่งที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน เช่นเดียวกับ พิไลวรรณ แดงขาว (2556) พบว่า องค์ประกอบนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ ถาวร เสงี่ยม (2550) ก็มีความสอดคล้องกัน โดยพบว่า ปัจจัยระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก คือ พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

2. องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ชุมชนและสิ่งแวดล้อม โครงสร้างการบริหารงานและแผนงาน โครงการของโรงเรียน และพฤติกรรมการสอนของครู มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่งผ่านผ่านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรมโรงเรียนไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ถือเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนให้เกิดความสำเร็จของโรงเรียน แต่ในทางตรงกันข้ามผลการวิจัยในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ชุมศักดิ์ อินทร์ และคณะ (2551) กลับพบว่า การขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นปัญหาหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณา และให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบด้านนี้เป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะพบเพียงว่า องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมก็ตาม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่อยู่ในระดับของการบริหาร ทำหน้าที่ ในการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยผ่านองค์ประกอบและบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อให้ส่งผลไปยังผู้เรียนและประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะดำเนินการไปโดยยังมิคุณภาพก็ต้องอาศัยค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ที่ร่วมกันที่เป็นเอกลักษณ์ขององค์การและมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมของโรงเรียน อันเป็นแรงผลักดันที่ช่วยสร้างความสามัคคีร่วมมือนอกใจกันคิดและทำ เพื่อจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโรงเรียน ดังแนวคิดของ Bass (1985) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม

โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับสูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ซึ่งกระบวนการนี้จะกระทำโดยผ่านพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ ได้แก่ การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Marley (2003) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพและพบว่า การที่ผู้นำใช้แรงบันดาลใจให้ทุกคนมีวิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นพื้นฐานของความสำเร็จขององค์กร เช่นเดียวกับ กรุณา ภูมะสิ (2556) สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน นอกจากนี้ ชานี ยิงวัฒนา (2556) ได้ศึกษาและพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน

2.2 องค์ประกอบด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาและส่งผลผ่านองค์ประกอบด้านวัฒนธรรมของโรงเรียนไปยังประสิทธิภาพของโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า ในสังคมปัจจุบันการบริหารจัดการศึกษานั้น โรงเรียนและชุมชนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ บริบทและความต้องการของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อการบริหารงานโรงเรียนไม่สามารถอยู่ได้โดยลำพังต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงจะสามารถดำเนินงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจัยเหล่านี้ยังมีความสำคัญและมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อโรงเรียน แต่ผลการวิจัยของ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ (2551) เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้กลับพบว่าการบริหารโรงเรียนขาดการบริหารแบบมีส่วนร่วมและผู้บริหารและชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้นั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจถึงบริบทและสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่โดยรอบ เพื่อให้การวางแผนดำเนินงานต่างๆ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชน มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างให้เกิดเป็นวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคน ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนมีค่านิยม ความเชื่อร่วมกัน รู้สึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ดังแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2552) ได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนของผู้เรียน (Community of Learners) ภายในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมของโรงเรียน การสร้างโรงเรียนให้สามารถตอบสนองและให้บริการผู้เรียนทุกคนนั้นไม่สำเร็จได้ด้วยการกระทำของหัวหน้าสถานศึกษาตามลำพัง หัวหน้าสถานศึกษาต้องสร้างความร่วมมือกับทุกคนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตนักเรียนด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เณลิมชัย ออเสถียร (2555) ซึ่งพบว่า องค์ประกอบสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากชุมชนและท้องถิ่น รวมถึงโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความปลอดภัยสูงเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโรงเรียน และ ชานี ยิงวัฒนา (2556) ที่ศึกษาและพบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเป็นปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน

2.3 ปัจจัยด้านโครงสร้างการบริหารงานและแผนงานโครงการของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาโดยส่งผลผ่านปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า การจัดโครงสร้างการบริหารงานและแผนงานโครงการของโรงเรียนเปรียบเสมือนกรอบทิศทางที่จะทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนการทำงานเป็นไปอย่างมีระบบหากผู้บริหารโรงเรียนสามารถบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสมจะส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ตรงตามความถนัดและความสามารถที่ตนเองมีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ และที่สำคัญการจัดโครงสร้างของงานที่ต้องทำงานเป็นทีม ต้องอาศัยความสามัคคี ความเป็นเอกภาพ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การมีจุดมุ่งหมายร่วมกันที่ต้องทำให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่เข้มแข็ง มีความเชื่อร่วมกันและมีการปฏิบัติต่อกันมา สอดคล้องกับแนวคิดของ Lunenberg & Ornstien (2000) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าการจัดโครงสร้างของงานในโรงเรียนต้องมีความชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความชัดเจนของเป้าหมายหรือมีโครงสร้างของ

งานที่กลุ่มได้รับมอบหมาย ตลอดจนผู้นำต้องให้แนวทางในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานและแนวทางในการแก้ปัญหาอีกด้วย ดังผลการวิจัยของ อัญชนา พาณิช (2550) สรุปไว้ว่า โครงสร้างองค์การมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของการ และชวน ภารังกุล (2552) ก็พบเช่นเดียวกันว่า องค์ประกอบการวางแผนเป็นองค์ประกอบสำคัญของนวัตกรรมการบริหารโรงเรียน

2.4 องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน โดยส่งผ่านผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน จากผลการวิจัยของ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ (2551) ที่พบว่า ปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครู และพฤติกรรมการสอนของครู ทั้งนี้เนื่องจากว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ที่จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนโดยตรงและมีความใกล้ชิดต่อผู้เรียน ดังนั้น หากว่าครูมีพฤติกรรมการสอนที่ดี ซึ่งประกอบไปด้วย การเตรียมการสอนที่มีความพร้อมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การปฏิบัติการสอนโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการวัดประเมินผลตามสภาพจริง รวมไปถึงพฤติกรรมด้านอื่นๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมไปถึงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ดังแนวคิดของ Cole & Chan (1994) ที่ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จักรแก้ว นามเมือง (2555) มีแนวคิดสนับสนุนว่า ลักษณะการสอนที่ดี ต้องประกอบด้วย การเตรียมการสอน ซึ่งครูต้องวิเคราะห์หลักสูตรและบทเรียน มีการเตรียมเนื้อหา สื่อการเรียนการสอน และแบบวัดผลและประเมินผล ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือบทเรียน ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีและมีกรวางตัวที่เหมาะสม ดังผลการวิจัยของ สุรินทร์น เอี่ยมประไพ (2556) ที่ได้อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ครูได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล ปรับเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นักเรียนก็จะมีการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การที่ครูมีความพยายามพัฒนาการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ เช่น มีการ วางแผนการสอนที่ดี ทำให้เกิดคุณภาพการสอนที่ดี และผลการวิจัยของ วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ซึ่งพบว่า คุณภาพการสอนของครูเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน พฤติกรรมการสอนของครูมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุป

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนได้แก่วัฒนธรรมโรงเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ส่วนโครงสร้างการบริหารงานและแผนงานโครงการของโรงเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน พฤติกรรมการสอนของครู และชุมชนและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรพิจารณาถึงผลการวิจัยและนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนและพัฒนางานองค์ประกอบที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

1.2 หน่วยงานทางการศึกษาระดับเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรพิจารณาผลการศึกษาที่ได้ โดยเฉพาะองค์ประกอบวัฒนธรรมโรงเรียน

ที่มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลโดยรวมสูงสุดไปใช้กำหนดกลยุทธ์ มาตรการ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพบริบทและความเป็นพื้นที่พิเศษ

1.3 โรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติงานควรนำประเด็นที่เป็นข้อค้นพบไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ แผนพัฒนางาน กำหนดโครงการและกิจกรรม นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยมุ่งเน้นองค์ประกอบด้านวัฒนธรรมโรงเรียนที่ผลการวิจัยพบว่า เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและเป็นตัวแปรส่งผ่านไปยังประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาของนักเรียน ควรตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างเสริมความแข็งแกร่งของวัฒนธรรมโรงเรียนที่เอื้อต่อการเกิดประสิทธิภาพของโรงเรียน มุ่งเน้นให้มีการปฏิบัติสืบทอดกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านของความเป็นเลิศ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ และความเข้มแข็งทางวิชาการ ซึ่งถ้าหากว่าโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีค่านิยม ความเชื่อที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันก็ย่อมทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่วางไว้อย่างร่วมกัน นอกจากนี้ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนจึงควรส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตามในทุกด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมในการเรียนรู้ที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ความมีการศึกษาวิจัยซ้ำ (Replication) กับโรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งอาจได้ข้อค้นพบใหม่มาพิจารณาถึงความสอดคล้องหรือความแตกต่างกัน หากมีความสอดคล้องกันจะได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อไป

2.2 ความมีการศึกษาวิจัยถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านอื่นๆ เพิ่มเติมหรือศึกษาโดยวัดตัวแปรตามสภาพจริง และอาจกำหนดหน่วยวิเคราะห์เป็นสถานศึกษา เพื่อจะได้องค์ความรู้ที่กว้างขวางขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 ความมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยและพัฒนา เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงลึก โดยอาจจะนำเอารูปแบบที่ได้สังเคราะห์ขึ้นไปใช้ศึกษาเพื่อยืนยันข้อค้นพบว่ามีผลสอดคล้องกันหรือไม่ซึ่งจะทำให้ได้งานวิจัยที่มีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรอุณา ภูมะลิ. (2556). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเพื่อพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์.
- กษมาพร ทองเอื้อ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนมาตรฐานสากล. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จักรแก้ว นามเมือง. (2555). ลักษณะการสอนที่ดี. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, (ฉบับพิเศษ), 36-37.
- เฉลิมชัย ออเสถียร. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง. วารสารเซนต์จอร์จ. 15(17), 34-51

- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, เรชา ชูสุวรรณ, นิพนธ์ ปานากาเซ็ง, และอ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2551). การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามวิถีอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อบูรณาภาพสังคมในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, เครือศรี วิเศษสุวรรณภูมิ, และอนุศักดิ์ ตั้งปณิธานวัฒน์. (2553). การส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชวน ภาวภูกุล. (2552). นวัตกรรมบริหารโรงเรียนชายแดนภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชำนาญ ยิ่งวัฒนา. (2556). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 13(1), 61-77.
- ถาวร เล็งเอียด. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิมพร สมพงษ์, วุฒิชัย เนียมเทศ, เอกรินทร์ สังข์ทอง, และเรชา ชูสุวรรณ. (2559). การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 14(1), 97-107.
- ชนากกร โชติธรรม. (2551). สงครามทางยุทธศาสตร์การก่อความไม่สงบ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองอุปการณสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- นฤทธิ แสงสุสว่าง. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุรมาน จินตารา, สุชัย ไวยวรรณจิตร์, นาดล อนันท์อภิพงษ์, รุ่งโรจน์ ชอบหวาน, และวรพงษ์ เจริญวงศ์. (2555). การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวินัยของเด็กและเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ปัตตานี ยะลา นราธิวาส. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- พิไลวรรณ แดงขาว. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูงสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 7(2), 82-95.
- วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนรัตน์ เอี่ยมประไพ. (2556). การศึกษาประสิทธิผลของการประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบระดับชั้นลดหลั่นเชิงเส้น. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 8(3), 1-10.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). สภาพการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พิมพ์ครั้งที่ 2). รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. (2560). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ระดับประถมศึกษาปีที่ 6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2558). รายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

- สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12. (2550). *เสียงสะท้อนจากครูใต้*. ยะลา: สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12.
- อัญชนา พานิช. (2550). *องค์ประกอบประสิทธิผลองค์กรของมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารีผิน เทพลักษณ์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Bass, B.M. (1985). *Leadership and performance Beyond Expectations*. New York: Free Press.
- Cole, P.G., & Chan, L. (1994). *Teaching Principle and Practice Sidney*. Australia: Prentice Hall of Australia pty Ltd.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2001). *Education Administration : Theory-Research Practice*. (6th ed). New York: McGraw-Hill.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2013). *Educational Administration*. New York: McGraw-Hill.
- Lee, J., & Shute, V. (2010). Personal and Social-Contextual Factors in K-12 Performance. An Integrative Perspective on Student Learning. *Educational Psychologist*, 45(3), 185-202.
- Lunenburg, F.C., & Ornstien, A.G. (2000). *Educational Administration: Concept and Practice* (3rd ed.). New York: Maple - Vailbook.
- Marley, L.W. (2003). *Effective Leadership Behaviors of Two Selected High School Principals with Successful Professional-technical Program: A Case Study*. Dissertation Abstract International. 43-2583-A.
- Marzano, R. J. (2000). *A new era of school reform: going where the research takes us*. Aurora,Co: Mid. Continent Research for Education Learning.